

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין ג.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ד מהלכות בית
העמין על ס' סמנ
המין שכן
ז ב מ"י פ"ד מהלכות
שבת הלכה טו טושיע
א"ח ס' שכן טע"י
ח ג ד מ"י שם הל' טז
ו"פ מהלכות סוכה
הלכה יג סמנ ע"ן מנ
טושיע א"ח שם וסמנ
מלג טע"י ח:

תורה אור השלם

1. למען ידעו דרתיכם
כי בנסות הושבת אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֻצֵּי
אֶתְּמֹת מִצְרָיִם מִצְרָיִם
אֶתְּמֹת מִצְרָיִם
וְיָקָרָא כג מנ

רב ניסים גאון

דמנ ה' מלטריות היו על
גביו. עיקר זו השנה
במסכת מדרות בפרק י'
פתחו של אולם גבוהה
ארבעים אמה ורחבה י'
אמה, וחמש מלטריות
שלמית היו על גביו,
החתונה עורפת על
הפתח אמה.

רבינו חננאל (המשך)

איכא אמלחא אין לך
היכר גדול מזה. והאי דתני
פתחו של היכל, סימנא
במלמא הוא, עד עשרים,
כי היכי דלא ליחלף לך.
ואמרינן ורב נחמן בר
יצחק אי' סבר לה לאה
דרבה דאמר למען ידעו
דרווחתם כי בסוכות
הושבתו וגו'. עד כי אמה
אדם יודע שדר בצל סוכה
וכו'. באנו לפרש טעמא
דהא מתניתא דתני אהי ישי
אמלחא אפילו למעלה
מכ' אמה אין צורך למעט.
ומאי אמלחא חמא בריה
בר אבא? א"ר קיני. פי' קורה
ועליה כמין קיני העופות
לקנן עליהן, כעין הא
דתיב קיני תעשה את
התיבה. במערא אמרי
פיסקא דאדארי. פי' לוח
ארו רחבה ד' טפחים,
אמלחא אילו אמלחא
שמה איה מתרת כלל,
ומלחא דא שמתרת לא
מפני רחבה אלא מפני
חשיבותא, וכל העובר
נתון עניו עליה מפני
חשיבותא. וכ"ש קני
(שפטרין) (שפטרין)
לבריה הכל, כי פליגי
בפיסקא דאדארי. כך סוגיא
דשמונה זו. מקצת קורה
בתוך כי ומקצת למעלה
מכ'. סכך מקצתה בתוך כי
מקצתה למעלה מכ'. אמר
רבה בסוכה פסולה ואמרי
אמאי מותרת במבוי כשר,
דחזין לה לקורה כמאן
דקלישתא. והוא דאדארי
למעלה מכ' כמאן דליה
דמי. אי קלשת לה נמצאת
קורה זו ניטלת ברוח. אלא
וראין אותה כאלו היא
שפוד של מתכת. שהיא
חזקה וכבדה וראויה לקבל
אריה עליה, בסוכה נמי
נימא דחזין להאי סכך
כמאן דקלישתא, ואעפ"כ
בחקוקה קיימי וצילתה
מרוכה מחמתה היא

ורב נחמן בר יצחק אי' סבירא ליה הא דרבה כו'. לרצה גופיה
הוא מצי למיפך דלית ליה צפרקין (ד' יב): דקורה משום
היכרה אלא משום דרב נחמן מפרש צדדיה דפליגי צדדיה פריך למה
לכו לאפילוגי צדדתי: אי קלשת הואי לה חמתה מרובה מצילתה.
מפרי' ר"י חמתה מרובה מצילתה ע"י

צדא הרוח ופסוד עד שמהא חמתה
מרובה מצילתה דלי ע"י קלישה
לחודה תהא חמתה מרובה היכי
מכשר? לה צלישנא צדדא הא אין
סכך פסול מנטרף צדדי סכך כשר
כדלמרי' צדדא (ד' ט): גבי העושה
סוכתו מחת האילן וקשיא דלמרי
צדדא קמא דסוכה (ד' ז). היתה
גבוהה מכ' אמה והואין יורדין צדד
כ' אס צילתה מרובה מחמתה כשירה
אס לאו פסולה ואמאי כשירה והלא
אי קלשת ליה יפלו ההואין למטה
וללשנא צדדא דהכא אמי שפיר
ולרצה מפרוקיא נמי דמפרש משום
דסוכה דיחיד היא ולא מידכר אמי
שפיר דגבי הוואין איכא ליתמר
דיוורדין הרצה למטה דליכא למימר
מידי אצל לרצונא קשה דמשמע
דמשום סוכה דלורייא פסולה משום
אי קלשת כו' וי"ל דהתם מיירי שיש
הרצה הוואין שיכולין להתקיים בקל
על ידי סמיכה ועוד נוכל לומר הכא
דלי קלשת ליה הוי חמתה מרובה
ע"י קלישה לחוד ומנטרף לסכך
דלמעלה מכ' וללשנא צדדא דל' א'
חשיב כל כך סכך פסול הוואין והוי
סכך כשר אס היה למטה מכ' אצל
קשה דגבי הוואין אמרי' ואס לאו פסול
וללשנא צדדא דהכא ממשכין
אפילו חמתה מרובה מצילתה מיהו
ללשנא קמא ניחא אי נמי גבי הוואין
יש לפסול יותר הוואין ואוגודים
עליונים והסתמונים זה צוה דלי
קלשת יפול הכל: אמר רבה במבוי
פסול. ל"ג רב דרב יליף מפתחו
של היכל דהוי חללו כ':
חלל

דרבה בר אבבה אמר קיני כי אתא רב דימי אמר במערבא פסקי
דאדארי מאן דאמר פסקי דאדארי כ"ש קיני מ"ד קיני אבל פסקי דאדארי לא
ומ"ד פסקי דאדארי א' מ"ט משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה
וקאמרי רבנן דלא אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא: מקצת קורה בתוך
עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך
למעלה מעשרים אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול מאי שנא במבוי דכשר
דאמרי' קלש סוכה נמי לימא קלש אי קלשת הוואי לה חמתה מרובה מצילתה
הכא נמי אי קלשת הוואי לה קורה הניטלת ברוח אלא על כרחך נעשו כשפודין
של מתכת הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה אמר רבא מפרוקי'
סוכה דליחיד היא לא מדכר מבוי דלרבים מדכרי אהרדי רבינא אמר סוכה
דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן רב אדא בר מתנה
מתני' להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה מאי
שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלש במבוי נמי לימא קלש אי קלשת הוי לה
קורה הניטלת ברוח הכא נמי אי קלשת הוואי לה חמתה מרובה מצילתה אלא
על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה הכא נמי ע"כ נעשו כשפודין של
מתכת אמר רבא מפרוקיא סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר מבוי דלרבי'
היא סמכי אהרדי ולא מדכרי א' דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא
קדרא רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק
מאי הוי עלה רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר זה וזה כשר
חלל

ותהיה כשירי[ח]. ופריך רבה מפרוקיא סוכה דיחיד כו'. ופריך רבינא סוכה דהיא מדאורייתא
דמדכרנא לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה מתי אפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא הוא סוכה
דאורייתא לא בעיא חיזוק, מבוי דרבנן בעיא חיזוק. רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

לא תיהני ליה אמלחא. לאכשורי גבוה יותר מכ'. לקמן מפרש מאי
אמלחא והיכא מצי דמהניא: של מילה. עץ שגדילין צו מילין והס
עפים ובלע"ז גלא"ש: אמהא אמר ר' אינעא כו'. השתא קא מסיק
לפירכיה דאשכחן דמהניא אמלחא אצילא דרב ומעיקרא לא שצקה
לאסוקי למלחיה עד דקסתי ליה

לתיצתא: רחצה ד'. אס היתה קורה
רחצה ד' טפחים אע"פ שהיא דקה
ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא
דמנן צממני' (לקמן ד' יג): צריאה
כדי לקבל אריח כשאינה רחצה ד'
טפחים קאמר: ואס יש לה אמלחא
כו'. תרתי מילי קאמר רב ולקולא:
אמר רב יוסף. הא אמלחא דליתיה
משמיה דרב לא רב אמה דתיקשי
דרב אדרב אלא ממתי' היא: ותיקשי
לרב. דהא חזין הכא דלא גמרי
רבנן מהיכל מדקמני דאמלחא
מהניא: ול אלא מהכא. הרימני
מייכן כאלו שמתקני ולא אמרתי דבר
זה: מפני' מי לא קשיין אדדי.
והא מתי לעיל [ב' צ]: שהיה מצי שהא
גבוה מצי יותר מפתחו של היכל
אלמא רבנן מהתם גמרי: סנאי היא.
תנא דלעיל דסצירה ליה דרבנן
מהיכל גמרי ואמלחא לא מהניא
והאי תנא דאמלחא סבר לאו מהיכל
גמרי: לדידי נמי סנאי היא. ואנא
כתנא דלעיל אמרי: גלא רב. אי
לא הוה מפרש רבנן למתינתא קמייתא
ויליף מניה דרבנן מהיכל גמרי:
ממתינתא אהרדי לא קשיין. דצין
להיחא ממתי' וצין להא ממתי'
דאמלחא: קורה לרבנן טעמא
מאי. צעו תוך כ' אמה: משום היכר.
ליתחו אינשי ולידעו דתקנתא עבדו
ולא ימי לאחלופי צרה"ר ומשום הכי
מהניא אמלחא דצין דמיתכילי צה
אינשי אפי' למעלה מכ' אמה איכא
היכרה: והא דקסני. צממתי'
קמייתא יותר מפתחו של היכל לאו
דגמרי מהתם אלא סימנא צעלמא
נקט שלא מחלף גירסא דעשרים
ותאמר למעלה מל' או מארבעים יחא
פתח היכל סימן צדך: אי סצירה
ליה הא דרבה. דלעמיה דרבנן
בסוכה נמי משום היכר: למה נלו.
לרבנן ולר' יהודה לפלוגי צדדתי: מצי
דליתוין עידי. כלומר המהלך אינו
מצי למעלה: קיני. כון קיני עופות
היו צולטין מחמת' האולם למעלה (מל')
מן הפתח: פסקי דאדארי. כלונסות
של ארז ארוכין מתוצין צבות ארזי
דנפיש משכיה ארוך דידעו חזו לכו
אינשי ואיכא היכרה: מאן דאמר
פסקי. איכא היכרה למצוי: כל שכן
קיני. דלידי דחשיבי ומילתא דמתינתא
היא מסתכלי צה אינשי וחזו לקורה:
מקלס. עובי הקורה צדדא כ'
ומקלסת למעלה חו עובי סוכה של
סוכה: קלש. רואין קלשלו ניטל
אותו העובי היואל למעלה ותהא
קורה דקה: הניטלת צדדא. שהרי
שיערוה חכמים צריאה כדי לקבל
אריח ואי לאו הכי שדי ליה זיקא
הלכך לא חשיב: לא מידכר. וחמנין
דמשתקלי מקלסת עובי הסכך הנכנס לתוך כ'
למעלה מעשרים אמה מתקני לה: אלא. אמאי מכשרת צדדא משום דע"כ השתא צילתה מרובה מחמתה דהא רואין הוא דקאמרי' ולא
שקילנא מניה מידי: פלא נמי. חשב אותה כשפודין כצדין דלי נמי קלישי לא שדי לכו זיקא דהא לא מידי שקלת מניה אלא רואין הוא דקאמרי: חלל

ותהיה כשירי[ח]. ופריך רבה מפרוקיא סוכה דיחיד כו'. ופריך רבינא סוכה דהיא מדאורייתא
דמדכרנא לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה מתי אפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא הוא סוכה
דאורייתא לא בעיא חיזוק, מבוי דרבנן בעיא חיזוק. רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

(א) מדות פ"ג מ"ז,
(ב) גירסא המשנה מילת וכן
צנור ערך מל י"ג (א) ג' יג
יב"ד רב תמא, (ד) נקמן
ה. ח. י"ג (א) (ב) סוכה כ',
(ו) צ"ב כ"ד (א) (ב) צ"ב:
מחמת, (ח) צ"ב: לא.

הנהגות הב"ח

(א) גבי מאי לאו משום
היכרה: (ב) שם במתני
למה לזה צריאה: (ג) שם
דלחא מ"ט אי משום:
(ד) רש"י ד"ה קיני כמין
קיני עופות:

גליון הש"ס

גמ' סוכה דליחיד רמי
אנפשיה. עין לקמן יח
ע"פ וצדדתי ד"ה צור
הרבים:

מוסף רש"י

קורה טעמא
משום היכרה. קורה
שמקטו חכמים למצוי
משום היכר צעלמא הוא,
דלא ימי למשחי שות
הרבים (דקסני ה'). למען
ידעו דרווחתם. עשה
סוכה ששימיה ניכרה לך,
דלמצי ידעו כי בנסות
השתמי, נזכיר לשם, הכי
דרמי ליה, ואע"פ דלון יואל
מדי פסוקי דהיקף עני
כדור, מייכן דרבנן ליה
לרצה (סוכה ב'). דלא
שלטא ביה עינא. אמי
רואה אס הסכך, וסוכה
היו סכך כשמה (שם).
קדרא דבי שותפי לא
חמימא ולא קדרא.
שה סומך על זה (ב"ב
כ"ד).

רבינו חננאל

צורת הפתח דהיא קנה
מיכן וקנה מיכן וקנה על
גביו. ופרקינן שמורה זו
דרבנן לפי לה מפתחו של
היכל מן קיני לה רבנן רב.
הא ליה רב לרב יהודי
אתניה לחיאי ברי ואע"פ
שיש שם צורת הפתח
צריך למעט צדדא פתח
לא מהני.

תוב קשיין ליבעו
אמלחא כי היכל, כדמנ
במס' מדרות חמש
אמלחאות (חן) של מילה
היו על גבן כו'. פי'
אמלחא קורה לאחורי
הקיר. כון וטור כדדמות
אריס. ובלישנא דרבנן
למיטר בנינא. מילה שם
האלן, ופירושא נקראין
מילין. כדגריסין אין מי
מילין ע"ג מילין. והושנה
של מילת טועה הוא.
ודחמא הא דתני (המלי)
[חמנא] אמלחאות של
מילה היו על גבן, באולם
היו וכל אחת ויתרה על
חבירתה. ואמרינן ודלמא
בתני חילת כבתני אריס
הוא, אלהא אמר רב
הקורה אם רחבה ארבעה
אע"פ שאינה בריאה. ואם
יש שם לו אמלחא אין
צריך למעט. לא תהני
אמלחא דהא גבוה היכל
לא היה יותר מצי'
הדוח ליה אמלחא.
ואמרינן ופרקי רב יוסף
אמלחא לא לא אמר,

ממתנתא היא ותבא ביה דרבה בר אבבה קתני לה. ואי אמרת ביה כן ובין כך קשיא לרב. אמר לך רב תנא בנותיה, דתניא
מבוי שבוה מכ' אמה יותר מפתחו של היכל מעט, אלא מאי אית לך למימר תנא היא ופליגי אהרדי. לדידי נמי תנא היא
ופליגי אהרדי, ואנא דאמרי כי האי תנא. ודחינן ואמרינן, בלא רב מתניתא לא פליגי אהרדי, קורה לרבנן משום היכר היא, ואי